

Viešosios nuomonės tyrimas “Smurtas artimoje aplinkoje”

Vilnius, 2014

MOKSLAS • EKONOMIKA • SĄGLAUDA

EUROPOS SĄJUNGA
EUROPOS SOCIALINIS FONDAS

Kuriame Lietuvos ateitį

Viešosios nuomonės tyrimas
“Smurtas artimoje aplinkoje”

Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovė „Eurointegracijos projektai“ 2014 metų gruodžio mėnesį atliko reprezentatyvų Lietuvos gyventojų tyrimą.

1.1. Tyrimo tikslas

Surinkti ir įvertinti standartizuotus duomenis apie smurtą artimoje aplinkoje, žinomas / naudojamas pagalbos priemones bei informacinių renginių prieš smurtą žinomumą.

1.2. Tyrimo generalinė visuma

18 – 75 m. Lietuvos gyventojai. Tyrimo metu buvo apklausti 1009 Lietuvos gyventojai nuo 18 iki 75 metų amžiaus skirtingose Lietuvos vietovėse.

1.3. Tyrimo lokacija

Visa šalies teritorija, iš viso 65 atrankiniai taškai, išdėstyti taip, kad reprezentuotų visus šalies regionus.

1.4. Lauko darbų techninė informacija

Lauko darbų suvestinė:

Iš viso aplankyta namų ūkių	2744	100%
Apklausta	1009	37%
Nebuvo namuose, nerasta	561	20%
Neatitiko atrankos kriterijų	365	13%
Atsisakė dalyvauti apklausoje	774	29%
Kita (ligonis, neįmanoma susikalbėti, neblaivus, šuo ir t.t.)	35	1%

Atsisakymo dalyvauti priežastys:

Laiko trūkumas
Nenoras įsileisti į namus nepažįstamą žmogų
Užimtumas
Tinkamų sąlygų atlikti interviu nebuvimas
Nenoras išreikšti savo nuomonės
Nepritarimas tyrimo temai (pernelyg jautri tema)
Apskritai nemato prasmės dalyvauti apklausose, niekas nuo to nesikeičia
Neįdomi tema / neįdomu dalyvauti apklausose
Norėtų ką nors už tai gauti (atlygį) / nemato asmeninės naudos dalyvauti apklausoje
Netinkamos oro sąlygos, apsiniaukę, dėl to nėra nuotaikos ir pan.

Tarp atsisakiusiųjų dalyvauti tyrime daugiau vyrų, vyriausio amžiaus, žemiausio išsimokslinimo respondentų.

Apklausėjams iškilusios problemos:

Problema	Sprendimas
Neaiškus namo numeris	Paklausama aplinkinių gyventojų
Kodinė laiptinės spyna	Paprašoma gyventojų įleisti į laiptinę
Neaiški individualių namų numeracija	Paklausama aplinkinių gyventojų
Respondento namuose piktas šuo	Paprašoma šeimnininko pririšti / uždaryti šunį
Respondentas neturi laiko atsakyti į klausimus	Sutariamas laikas, kada apklausėjas gali atvykti ir užduoti klausimus
Namuose nėra pilnamečių žmonių	Paklausama vaikų, kada grįš tėvai, kada galima apsilankyti

1.5. Tyrimo atranka

Respondentai atrinkami daugiapakopės atsitiktinės maršrutinės atrankos metodu. Šis atrankos metodas apima 3 pakopas ir užtikrina visiems 18-75 m. amžiaus Lietuvos gyventojams vienodą galimybę patekti į apklausą ir pareikšti savo nuomonę. Sudarant atranką naudotas administracinis-teritorinis Lietuvos suskirstymas. Respondentų imtys sudarytos, remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės Gyventojų ir būstų surašymo duomenimis.

Pirmojoje pakopoje išskiriamos trys stratos pagal gyvenvietės tipą – (1) didmiesčiai, (2) rajonų centrai ir rajoniniai miestai, (3) miesteliai ir kaimai. Kiekvienos stratos viduje yra vykdoma vietovių atranka. Šiame atrankos etape atsižvelgiama į geografinį ir gyvenamosios vietos dydžio kriterijus. Pvz., didžiųjų miestų grupei priklauso Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys. Šie miestai visi patenka į atranką, nes atstovauja skirtingus geografinius regionus, ar skirtingo dydžio vietas. Iš rajonų centrų ir rajoninių miestų stratos bei kaimų ir miestelių stratos atrinkami kiti atrankiniai taškai. Atrankinių taškų skaičius apskaičiuojamas pagal imties dydį ir gyventojų skaičių vietovėse. Taikoma proporcinės atrankos strategija – respondentų skaičius kiekvienoje stratoje atitinka šalies gyventojų pasiskirstymą pagal gyvenamąją vietą (pagal Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenis).

Trečioji pakopa yra vykdoma pasirinktuose atrankiniuose taškuose. Paprastosios tikimybinės atrankos metodu kiekviename atrankiniame taške (mieste / kaime) yra parenkamos gatvės. Didžiuosiuose miestuose ir rajonų centruose atrinkamos gatvės iš skirtingų mikrorajonų. Respondentų skaičius kiekviename atrankiniame taške proporcingas gyventojų skaičiui toje vietovėje.

Kiekviena atrinkta gatvė sudaro namų ūkių visumą. Iš turimos namų ūkių visumos paprastosios tikimybinės atrankos metodu atrinkami namų ūkiai. Taikomas bendras principas: aplankomas kas antras namas, iš kurio pagal atsitiktinių skaičių lentelę parenkami du butai. Namų ūkyje respondentas parenkamas taikant gimtadienio taisyklę (pvz., teiraujamas, kiek namų ūkyje yra žmonių nuo 18 iki 75 metų ir kurio iš jų gimtadienis yra arčiausiai).

1.6. Tyrimo metodas

Duomenų rinkimas atliktas apklausos metodu. Apklausa atlikta tiesioginio (angl. face-to-face) standartizuoto interviu būdu (CAPI – Computer assisted personal interview), naudojant klausimyną kurį sudaro teminiai ir socialiniai-demografiniai klausimai.

Apklausa atlikta laikantis Europos visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų asociacijos (ESOMAR) kokybės standartų.

1.7. Tyrimo kokybės kontrolė

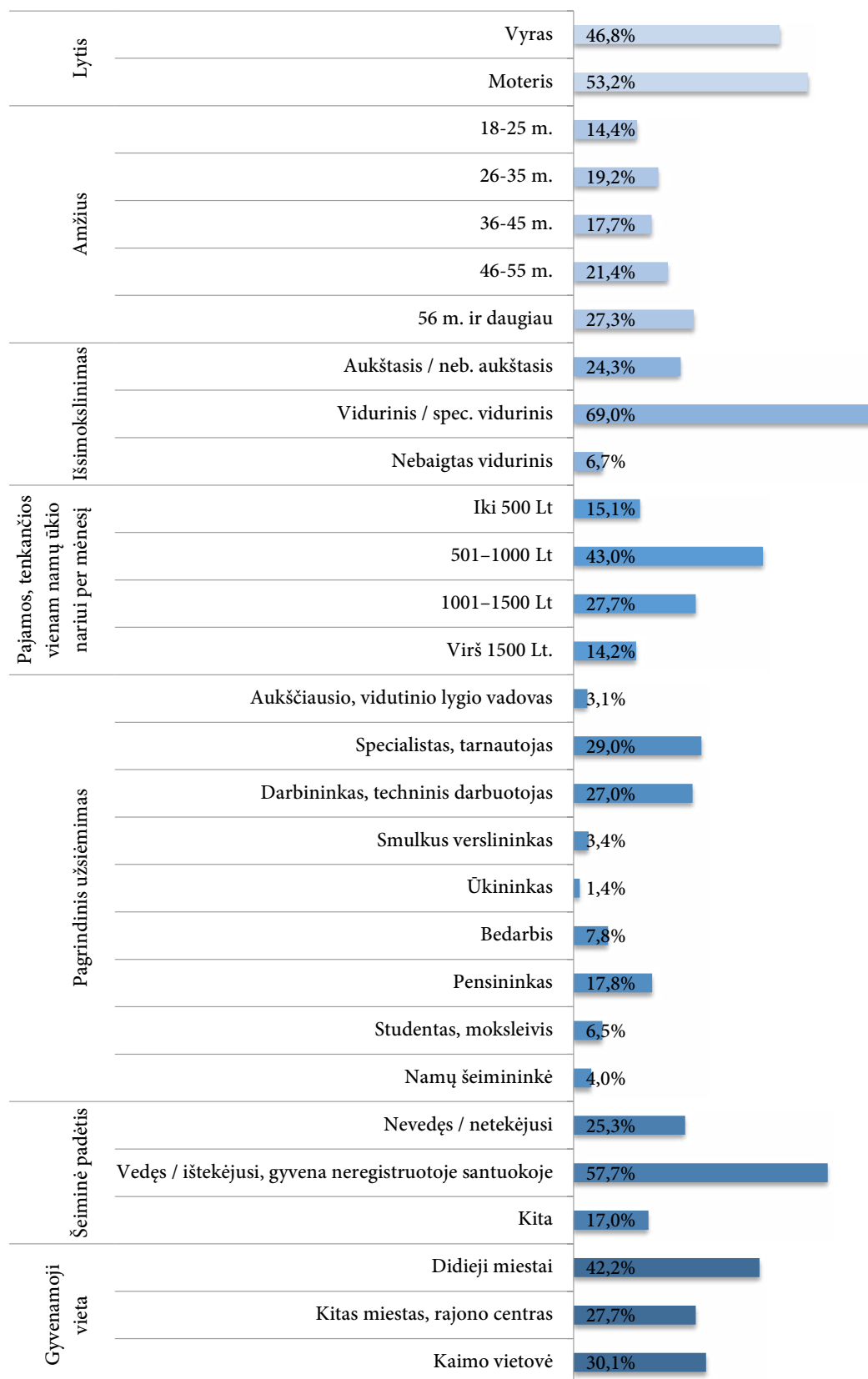
Apklausą atliko profesionalūs apklausėjai, turintys kelerių metų darbo su apklausomis patirtį. Taikytas atrankos modelis apklausėjams gerai žinomas, detalai išstudijuotas apmokymų metu.

Apklausos lauko darbų vadovas patikrino apklausėjų darbo kokybę telefonu (atranka ir apklausos atlikimas), susisiektas su 10% apklaustųjų, tikrinant 10% apklausėjų maršruto ir anketų.

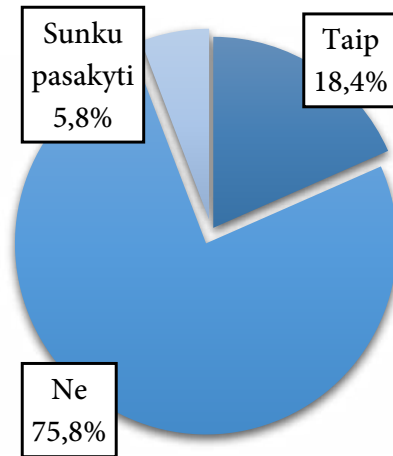
Apklausos atlikimo procesas kompiuterizuotas (CAPI), tai leidžia išvengti klaidų, kylančių duomenų suvedimo metu.

Atsakymų logika ir nuoseklumas patikrinti duomenų tvarkymo metu skaičiuojant pasiskirstymus ir atsakymų tarpusavio ryšius.

1.8. Respondentų socialinės-demografinės charakteristikos

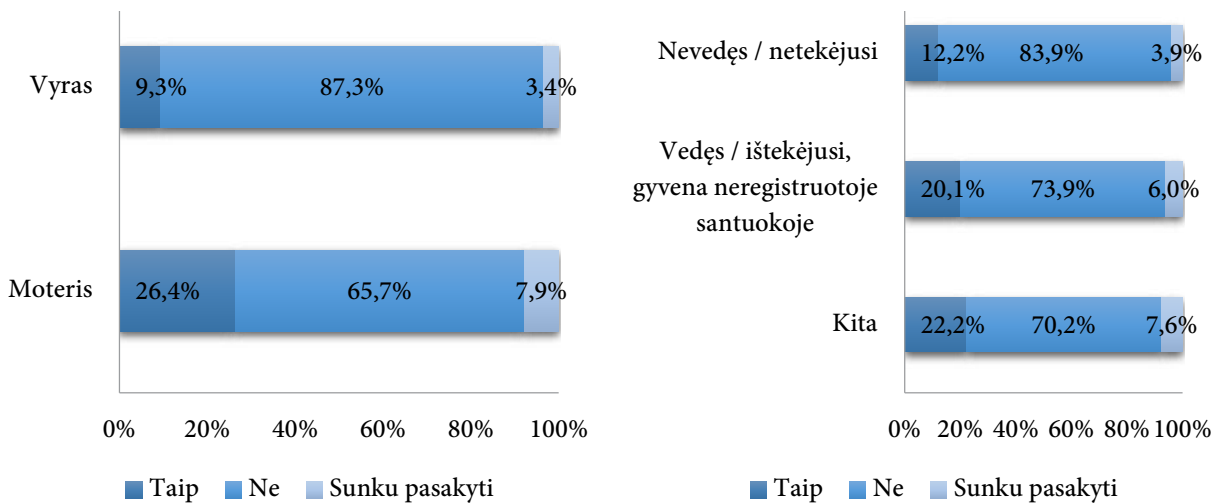

Ar Jūs patiriate, arba esate anksčiau patyrę smurtą artimoje aplinkoje, proc.?

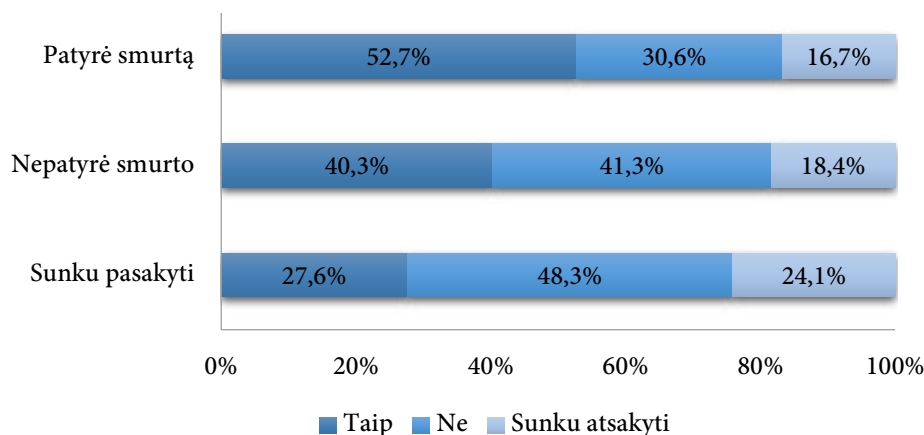
Tyrimo duomenys rodo, kad 18,4 proc. respondentų teigia, kad yra patyrę smurtą artimoje aplinkoje.

Smurto artimoje aplinkoje vertinimai (pasiskirstymas pagal respondentų lytį ir šeimines padėtis, proc.)

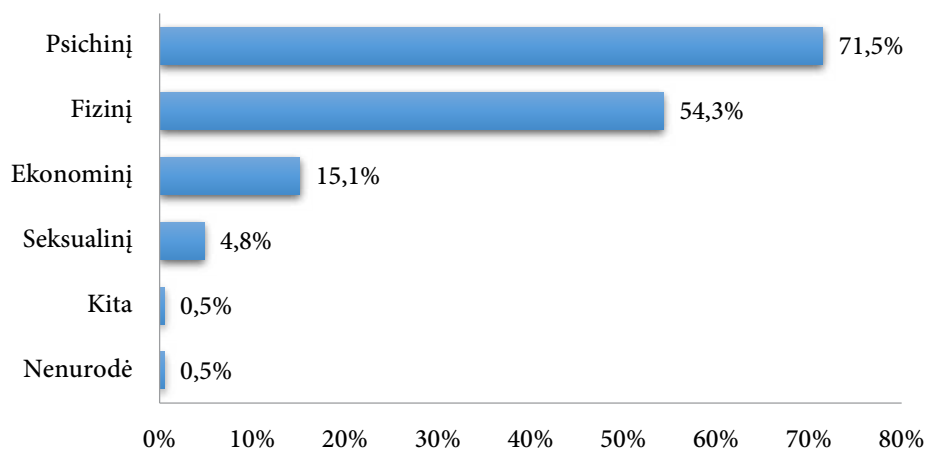
Tyrimo duomenys rodo, kad moterys smurtą artimoje aplinkoje patiria daugiau nei dvigubai dažniau nei vyrai, o smurto atvejai beveik dvigubai dažnesni santuokoje gyvenančių asmenų tarpe.

Ar Jūs patiriate, arba esate anksčiau patyrę smurtą artimoje aplinkoje (pasiskirstymas pagal tai ar respondentai yra girdėję, matę renginius prieš smurtą artimoje aplinkoje, informaciją žiniasklaidoje; Taip - yra girdėję, matę renginius prieš smurtą artimoje aplinkoje, informaciją žiniasklaidoje; Ne - nėra girdėję, matę renginių prieš smurtą artimoje aplinkoje, informaciją žiniasklaidoje), proc.

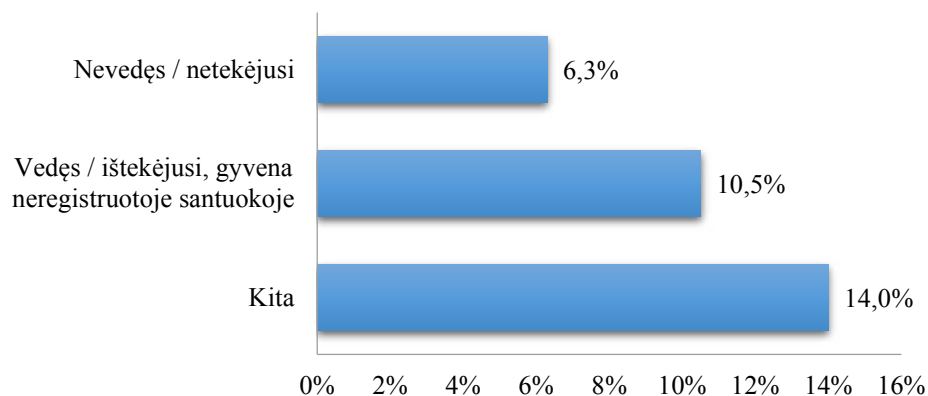
Tikėtina, kad respondentai, kurie teigia, kad patyrė smurtą artimoje aplinkoje yra ir dažniau girdėję, matę renginius prieš smurtą artimoje aplinkoje, informaciją žiniasklaidoje. Tai gali turėti smurto (ypač psichologinio) suvokimui, atpažinimui ir vertinimui.

Kokį smurtą esate patyrę?

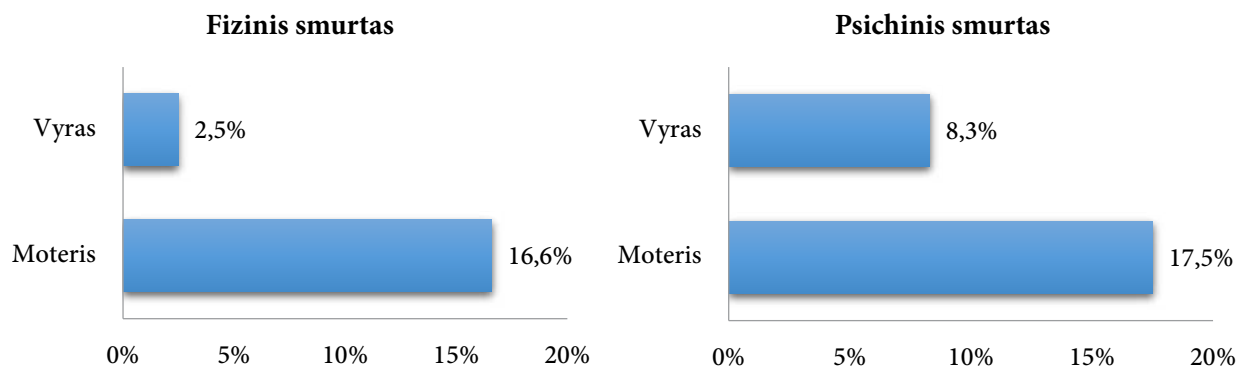
Dažniausiai respondentai teigė patyrę psichinį ir fizinį smurtą, tiek rečiau - ekonominį ir seksualinį.

Fizinio smurto patyrimas artimoje aplinkoje (pasiskirstymas pagal šeiminių padėtį)

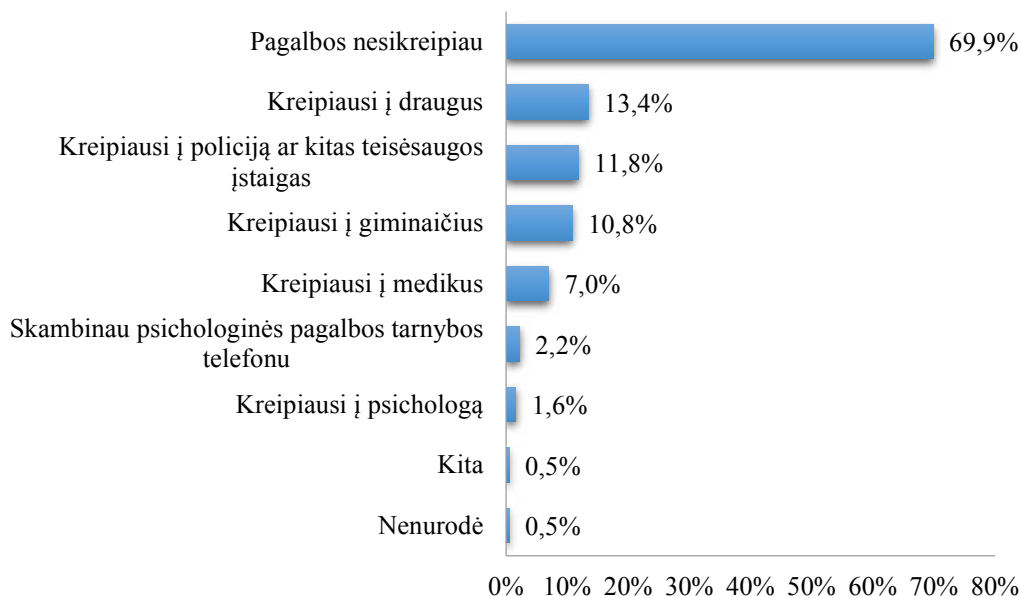
Asmenys, kurie gyveno santuokoje ar neregistruotoje santuokoje teigia dažniau patyrę fizinį smurtą.

Fizinio ir psichinio smurto patyrimas artimoje aplinkoje (pasiskirstymas pagal lytį)

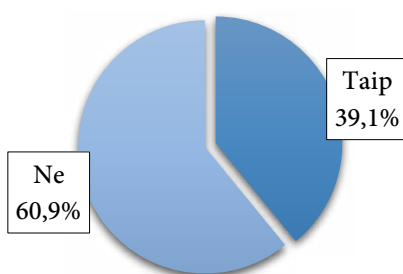
Moterys dažniau patyrė tiek fizinį, tiek psichinį smurtą.

Kai patyrėte smurtą, kur kreipėtės pagalbos?

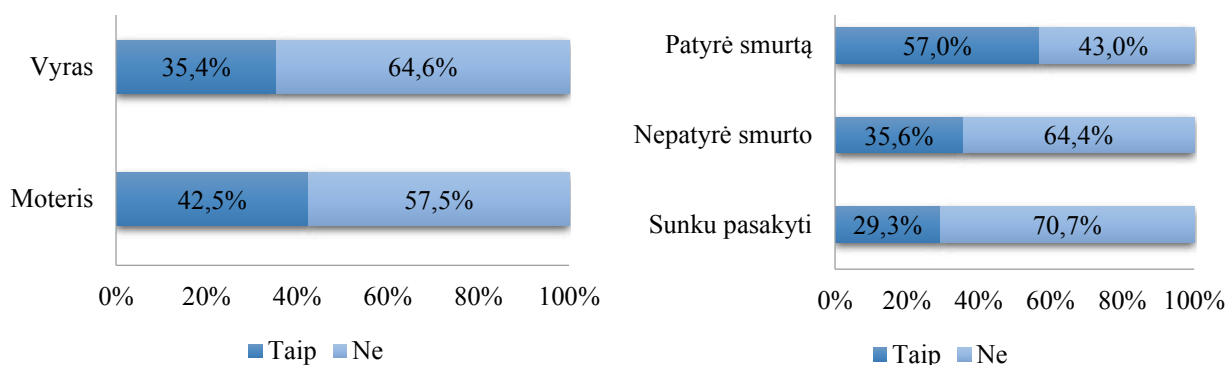
Didžioji dauguma asmenų, kurie patyrė smurtą artimoje aplinkoje niekur nesikreipė pagalbos. Asmenys, kurie kreipėsi pagalbos dažniau kreipėsi į draugus ar giminaičius. Tik nedidelė dalis respondentų, kurie teigia patyrė smurtą, kreipėsi į specialistus (pvz. teisėsaugos įstaigas, medikus ar psichologus).

Ar esate girdėjęs (-usi) apie kokias nors įstaigas, organizacijas Lietuvoje, kurios padeda žmonėms, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje?

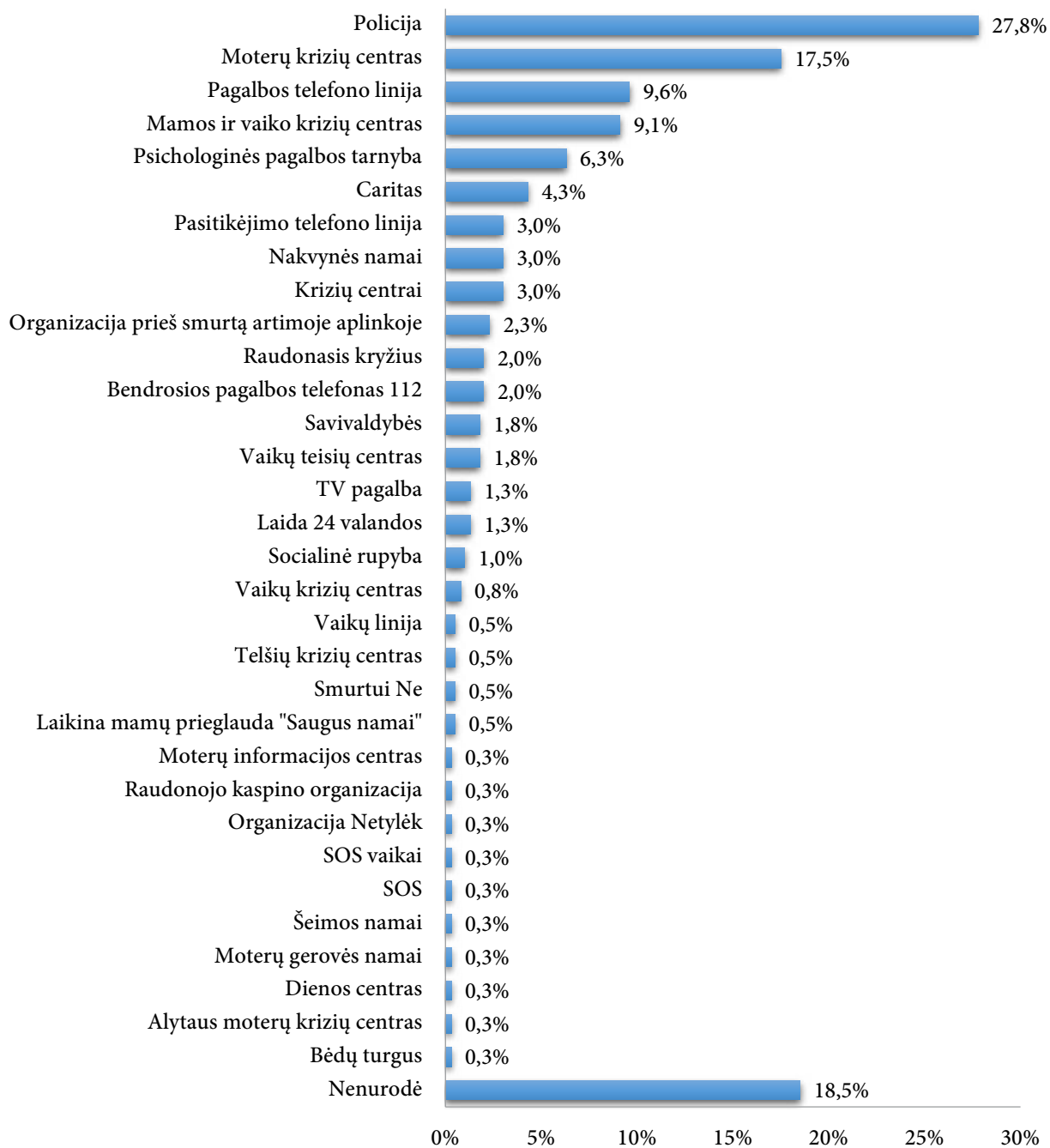
Per 60 proc. respondentų nėra girdėję apie įstaigas, organizacijas Lietuvoje, kurios padeda žmonėms, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje.

Informuotumas apie įstaigas, organizacijas Lietuvoje, kurios padeda žmonėms, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje (pasiskirstymas pagal lytį ir smurto artimoje aplinkoje patirtį)

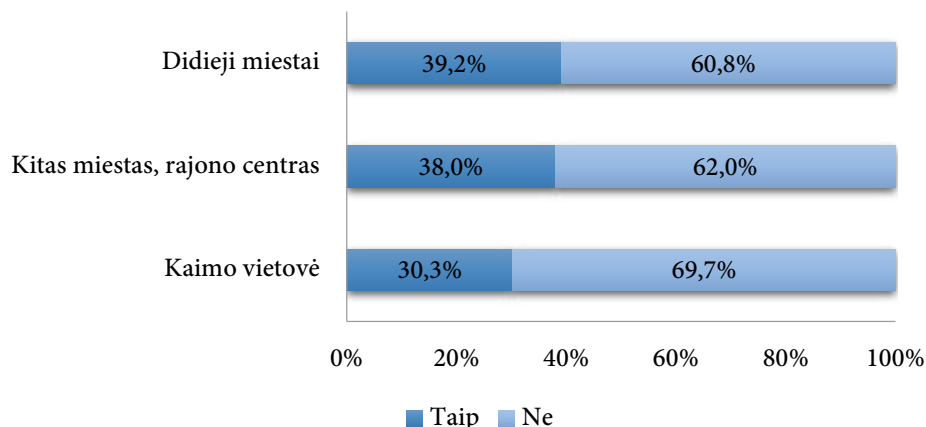
Moterys bei respondentai, kurie patyrė smurtą yra labiau informuotos apie įstaigas, organizacijas Lietuvoje, kurios padeda žmonėms, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje Moterys dažniau patyrė tiek fizinį, tiek psichinį smurtą.

Žinomumas apie įstaigas, organizacijas Lietuvoje, kurios padeda žmonėms, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje

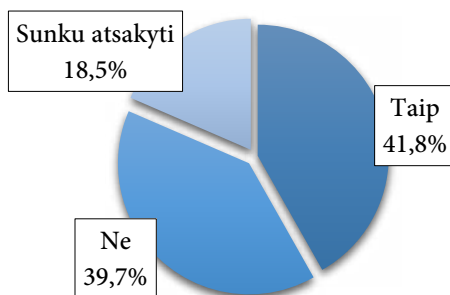
Tų respondentų, kurie teigia, kad yra girdėję apie įstaigas, organizacijas Lietuvoje, kurios padeda žmonėms, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje buvo prašoma nurodyti, kurias įstaigas ar organizacijas jie žino. Dažniausiai paminėtos policija, Moterų krizių centras, pagalbos telefono linija, Mamos ir vaiko krizių centras, Psichologinės pagalbos tarnyba ir organizacija Caritas.

Ar tarp savo draugų, giminių, kaimynų pažįstate žmonių, kurie patiria smurtą artimoje aplinkoje?

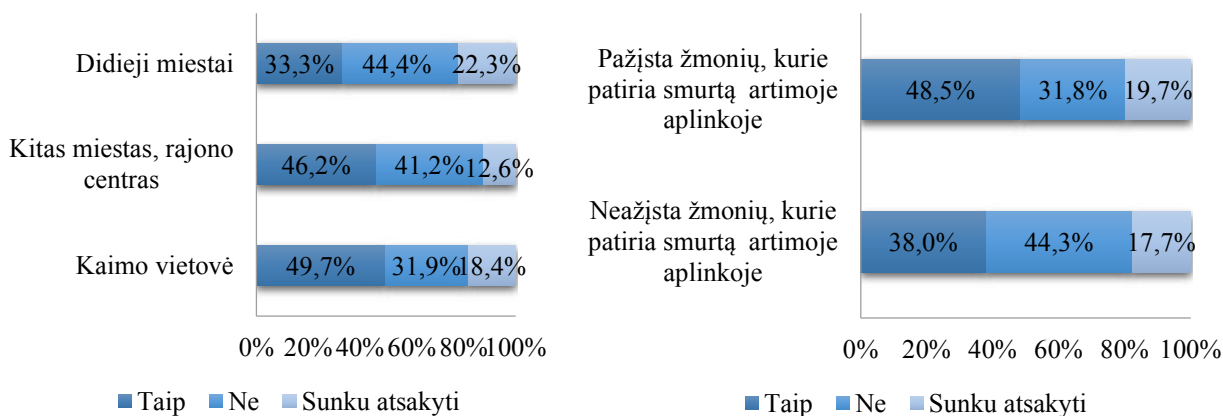

Didžiausių miestų ir kitų miestų ar rajono centrų gyventojai dažniau nurodo, kad artimųjų draugų, giminių, kaimynų pažįsta žmonių, kurie patiria smurtą artimoje aplinkoje.

Ar esate girdėję, matę renginius prieš smurtą artimoje aplinkoje, informaciją žiniasklaidoje?

Ar esate girdėję, matę renginius prieš smurtą artimoje aplinkoje, informaciją žiniasklaidoje? (pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą ir pagal tai ar artimoje aplinkoje pažįsta patyrusių smurtą žmonių)

Respondentų dalis, kuris yra girdėję, matę renginius prieš smurtą artimoje aplinkoje, informaciją žiniasklaidoje didesnė rajonų miestuose, rajonų centruose ir kaimo vietovėse. Tie respondentai, kurie yra girdėję, matę renginius prieš smurtą artimoje aplinkoje, informaciją žiniasklaidoje, teigia ir dažniau pažįstantys patyrusių smurtą žmonių.

TYRIMO REZULTATŲ APIBENDRINIMAS:

Tyrimo duomenys rodo, kad moterys smurtą artimoje aplinkoje patiria dažniau nei vyrai, o smurto atvejai dažnesni santuokoje gyvenančių asmenų tarpe. Moterys smurtą artimoje aplinkoje patiria daugiau nei dvigubai dažniau nei vyrai, o smurto atvejai beveik dvigubai dažnesni santuokoje gyvenančių asmenų tarpe. Respondentai, kurie teigia, kad patyrė smurtą artimoje aplinkoje yra ir dažniau girdėję, matę renginius prieš smurtą artimoje aplinkoje, informaciją žiniasklaidoje. Taigi renginiai prieš smurtą artimoje aplinkoje, informacija žiniasklaidoje gali turėti teigiamos įtakos smurto (ypač psichologinio) suvokimui, atpažinimui ir vertinimui.

Dažniausiai respondentai teigė patyrę psichinę ir fizinę smurtą, tiek rečiau - ekonominę ir seksualinę. Respondentai, kurie gyveno santuokoje ar neregistruotoje santuokoje teigia dažniau patyrė fizinę smurtą, o moterys dažniau patyrė tiek fizinę, tiek psichinę smurtą. Didžioji dauguma asmenų, kurie patyrė smurtą artimoje aplinkoje niekur nesikreipė pagalbos. Asmenys, kurie kreipėsi pagalbos dažniau kreipėsi į draugus ar giminaičius, nei į specializuotas pagalbą teikiančias įstaigas ar specialistus. Tik nedidelė dalis respondentų, kurie teigia patyrė smurtą, kreipėsi į specialistus (pvz. teisėsaugos įstaigas, medikus ar psichologus). Taip gali būti dėl to, kad per 60 proc. respondentų nėra girdėję apie įstaigas, organizacijas Lietuvoje, kurios padeda žmonėms, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje. Moterys bei respondentai, kurie patyrė smurtą yra labiau informuoti apie įstaigas, organizacijas Lietuvoje, kurios padeda žmonėms, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje. Tų respondentų, kurie teigia, kad yra girdėję apie įstaigas, organizacijas Lietuvoje, kurios padeda žmonėms, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje buvo prašoma nurodyti, kurias įstaigas ar organizacijas jie žino. Dažniausiai paminėtos policija, Moterų krizių centras, pagalbos telefono linija, Mamos ir vaiko krizių centras, Psichologinės pagalbos tarnyba ir organizacija Caritas.

Didžiausių miestų ir kitų miestų ar rajono centrų gyventojai dažniau nurodo, kad artimųjų draugų, giminių, kaimynų pažįsta žmonių, kurie patiria smurtą artimoje aplinkoje. Respondentų dalis, kurie yra girdėję, matę renginius prieš smurtą artimoje aplinkoje, informaciją žiniasklaidoje didesnė rajonų miestuose, rajonų centruose ir kaimo vietovėse. Tie respondentai, kurie yra girdėję, matę renginius prieš smurtą artimoje aplinkoje, informaciją žiniasklaidoje, teigia ir dažniau pažįstantys patyrusių smurtą žmonių.

